

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni. . . 6 „

GAZETA TRANSILVANIEI

REDACTIA ŞI ADMINISTRATIJA
Târgul Inului Nr. 30
INSERATELE
se primesc la adminis/
traţie. Preţul după tax/
şi învolak.

TELEFON N. 226

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

Manuscrisele nu se în/
napoiesc.

Intrecerea sportivă dela Oraştie.

Se implinesc tocmai doi ani dela concursurile olimpice mondiale din Stokholm, la care își dăduseră întâlnire reprezentanții sportivi ai tuturor țărilor și neamurilor din lume.

"Tinerimea noastră universitară, conducătorii de mâne ai neamului nostru, sunt cei dintâi chemați să inaugureze în mod serios și sistematic cultul sporturilor la noi!

Sunt doi ani dela apariția acestui apel adresat tinerimei noastre și, spre satisfacția noastră, astăzi putem constata de apelul călduros n'a sunat în pustiu și că tinerii noștri universitari, pătrunși de însemnătatea sporturilor și de vorba strămoșească: mens sana in corpore sano, au îmbrățișat cu o rară însuflețire cultul sporturilor.

Inițiativa au luat-o tinerii noștri grupați în jurul societății „Petru Maior” din Budapesta, înființând la începutul anului trecut un club

sportiv, care se bucură astăzi de o frumoasă trecere între cluburile similare din Budapesta, dând în repetite rânduri dovezi de destoinicia sa, iar în scurt timp a urmat constituirea Clubului sportiv Ardelean (C. S. A.) al tinerimei noastre din Cluj.

Paralel cu mișcarea pornită din aceste două centre universitare, vedem înjghebatându-se cluburi sportive românești în Arad și Sibiu și în același timp, în urma unui imbold fericit, vedem că tineretul nostru dela școalele medii îmbrățișează cu o însuflețire tot mai mare sporturile, cu deosebire mult apreciatul „Football”.

În toată această mișcare generală sportive a tinerimei noastre ne sosește invitarea clubului sportiv din Cluj la prima emulațiune sportivă română, care va avea loc în 31 Mai la Oraştie. Ziarele noastre au publicat tocmai zilele aceste numeroase amănunte despre acest prim concurs român, la care se vor aranja întreceri în scrimă, atletică, gimnastică și fotbal, cu scop ca din aceste ciocniri — după cum se spune în apelul C. S. A. — tinerimea română să se aleagă cu forțe, pe cari să le mobilizeze cu succes în viitoarele Olimpiade.

Iată prin urmare, că gândul frumos, căruia i s'a dat expresiune acum doi ani în coloanele ziarului nostru, este în ajun să se realizeze. După cum suntem informați, la concursul dela Oraştie vor participa e-

chipele tuturor cluburilor noastre sportive. Comitetul aranjator a adresat invitări speciale și direcțiunilor școalelor noastre medii și suntem convinși că profesorimea noastră, pătrunsă de însemnătatea acestei mari probleme naționale, va face tot posibilul ca să faciliteze participarea la Oraştie a câte-unei echipe sportive dela fiecare din școalele noastre medii.

În același timp se impune ca o datorință națională tuturor bărbaiilor noștri cu dare de mână, deasemenea și institutelor noastre financiare, ca să spriginească materialicește acest concurs, știut fiind că aranjarea unei astfel de emulări este împreună cu cheltueli deosebite. Jertfele făcute pe altarul cultului nostru sportiv vor aduce roade însute, căci — avem firma speranță — primul concurs român sportiv nu înseamnă numai o eră nouă în viața educativă a tinerimei noastre, ci el are menirea să șteargă o pată rușinoasă din trecutul unui neam și să deschidă și neamului românesc calea spre concursurile olimpice mondiale, dela a căror participare o soarte vitregă ne-a reținut până acum.

Iată pentru ce salutăm cu toată căldura și dela local acesta prină întrecere sportivă românească și pe inițiatorii ei însuflețiți. Fie într'un ceas bun!

Hotărârile comitetului național.

Din Dej ni se comunică, că comitetul național român întrunit acolo Miercuri în 6 Maiu e sub prezidenția d-lui Dr. Vasile Lucaciu, în ședința plenară a hotărât următoarele:

Comitetul va lua parte în corpore și va delega un orator festiv în persoana domnului Dr. Iuliu Maniu la aniversarea de 50 ani dela moartea marelui nostru bărbat politic Smeon Bărnuțiu. Serbarile aniversare se vor organiza în Bocșa-română, (comita ul valaj) și organizarea este lăsată în grija comitetului să-ajân.

S'a hotărât a se trimite adrese de mulțumită apărătorilor în procesul dela Sămar. Materialul debaterilor acestui proces se va tipări în o broșură românească și

una maghiară. D-l Dr. Stefan Pop este autorizat a interpela în camera pentru nouile abuzuri săvârșite de episcopul dela Hajdudorog. Comitetul va invita comisia de 50 să se întrunească fără amânare și să ia măsuri energice. Procesul dela Sitmar se declară chestia neamului întreg.

Comitetul a luat la cunoștință că volumul despre noua lege electorală lucrat de d-nii Dr. Onișor, Dr. Lazar și Dr. Boilă, este gata, și hotărăște tipărirea lui de urgență, după ce va fi cenzurat de o comisie aleasă în această ședință.

Pentru a regula relațiile dintre conducerea partidului și presă, și ca să se evite situațiile dificile ivite în trecut, comitetul delegiază din sânul sau ca bărbat de încredere, pe d-l Dr. Teodor Mihali pe lângă „Drapelul”, pe d-l Dr. Alexandru Vaida pe lângă „Gazeta Transilvaniei”, iar pe d-l Dr. Iuliu Maniu pe lângă „Românul”.

Comitetul a luat la cunoștință că pe urma stăruinței membrilor dîn comitet se vor ține mai multe adunări populare și anume în 31 Maiu st. n. la Alba-Iulia, iar mai târziu la Câmpeni, Lu loșul de Mareș, Caran-eteș și în alte localități.

Cu nitetul a hotărât, ca broșul central să se îngrijască de compunerea listelor electorale prin cluburile comitatense și să dea instrucțiile necesare.

În chestia divergenței ivite între d-nul Dr. Alexandru Vaida și contele Stefan Tisza comitetul face urmatorul comunicat:

„Comitetul național, pe deplin de acord cu lamurrile date în parament și în presă de d-l Dr. Alexandru Vaida, asupra incidentului provocat de primul-ministru contele Tisza — se identifică întru toate cu declarația făcută de d-nii Dr. Teodor Mihali și Dr. Stefan C. Pop. E de mirat că primul-ministru contele Tisza nici după lamurrile primite nu a aflat de cuviința a recunoaște că este victimă unor mistificații străvezi, ba într'un comunicat semioficios permite ca să se reediteze acuzele neînțelezate vizat fiind totu-lată și comitetul național. Tendința este evidentă și anume aceea, de a provoca dezbinare între d-l Dr. Ale-

xandru Vaida și conducerea partidului. În fața tendinței observate, comitetul regretă că primul ministru uzează de mijloace atât de neoniale, încercând, bine înțeles fără succes, a discredita pe adversarul său politic, membru al comitetului național.

Coresp.

Situația externă a Monarhiei.

Chestia României și a Româniilor din Ungaria în delegațiunii.

—Ședința comisiunii externe austriace—

Mult așteptata dezbateră a situațiunei externe a Monarhiei noastre s'a început în ședința de alaltieri seara a comisiunii delegațiunei austriace pentru afacerile externe. Discuția pornită înfățișează de astădată un deosebit interes pentru noi, deoarece bărbaiții politici ai Austriei și-au propus să lămurească cu deosebire relațiunile monarhiei cu România, cari, cu tot eozpeul contelui Berchtold și cu toate documentele publicate în „Cartea verde” și „Cartea roșie”, recer o deosebită apreciere și lămurire.

Discursul delegatului Baernreither rostit în ședința de alaltieri seara este în privința aceasta de o deosebită importanță, fiindcă scoate la iveală una din cele mar cardinale piedeci ale bunei înțelegeri între Monarhie și România: chestia tratamentului master al Românilor din Ardeal și Unguria. Acelaș fapt a ținut să-l releveze în ședința de ieri a comisiunei austriace și delegatul social-democrat Dr. Ellenbogen, declarând că chestiunea Românilor din Unguria nu este o chestie curat maghiară și că nu se mai poate tolera, ca politica unilaterală maghiară să percliteze interesele comune ale Monarhiei.

Despre ședința de Mercuri dăm aici următoarele amănunte:

Desbaterea bugetului ministerului de externe a introdus-o marchizul Bacquehem în calitate de raportor. Vorbește mai întâi despre situația din Albania, exprimându-și speranța că în curând se va restabili pacea, deși ultimele știri sunt mai puțin favorabile, în ce privește tripla alianță, ea s'a do-

Cronică Pariziană.

Fernand Forest. — Drama dela Le Figaro. — Un incident artistic. — 1 Mai 1904.

Săptămâna trecută agenția Havas a anunțat în întreaga lume moartea lui Fernand Forest și ziarele de pretutindeni au publicat amănunte asupra accidentului dela Monte-Carlo, care a cauzat moartea inventatorului motorului explozibil, Fernand Forest, nume necunoscut nu numai în depărtatul orient al Europei, ci ignorat chiar în propria sa patrie. Cu toții am admirat automobilele, cari în fuga lor bună mănăscă kilometri și aeroplanele cari străbat aerul cu o viteză în-doită, însă n'el odată nu ne-am întrebat cui datorim aceste minuni, acest progres. Ne-am bucurat ani întregi de roadele genului inventiv, fără să știm cine era muncitorul obscur, care a mărit patrimoniul omenirei. Acum abia când Fernand Forest a murit aflăm că el a fost acela care, printr'o viață de privațiuni și de muncă continuă, în răbdare și tăcere, după multe invențiuni tehnice încoronate opera invențiunilor mecanice prin motorul adaptabil la automobil și aeroplan. Fernand Forest a fost un muncitor mecanic. Invențiunile lui mecanice datează de pe la 1890. Viața

lui a fost o continuă luptă cu mizeria și sărăcia. Umil muncitor nimeni n'arăta vre-o încredere în invențiunile sale. Ingineri abili însă le-au adaptat, le-au adus oarecare modificări și toată onoarea le-au revenit lor, în afară de milioanele cari au câștigat.

Recunoașterea oficială a meritelor sale a venit în ultimul timp în 1911 în marele amfiteatru al Sorbonei sub președinția lui Loubet, preșidentul republicii, asociația inventatorilor l'au sărbătorit cu un fast deosebit. Atunci în fața savanților adunați, Pálnlevá, profesor la Sorbona și membru al Academiiei Franceze a pronunțat aceste cuvinte: „Sânt fericit de a saluta pe marele inventator al motorului, vorbesc de Fernand Forest, inventatorul genial. Se poate spune că fără el aceste mașini minunate, aceste mari pășări artificiale n'ar fi putut sbura; și aceasta este o satisfacție suficientă care compensează multe nedreptăți ce i s'au adus, căci el a lucrat pentru gloria omenirei și lumea întreagă profită de sforțările sale”.

El și-a continuat însă acelaș viață umilă și modestă de muncitor. În ruca sa inventivă și-a găsit tot tă înbărbătarea și întreaga bucurie. Ștind că munca lui suiește binei general el n'a cerut nici o recompensă și nici un indemn. Este bine să se cunoască viața și opera unui muncitor de geniu și numele lui Fernand Forest.

să fie aflat cât de departe, chiar prin câte-va note prizărite.

Campania electorală și pregătirile pentru vizita regelui Angliei au îndepărtat atenția opiniei publice dela drama care s'a desfășurat acum câte-va săptămâni în redacția ziarului „Le Figaro”. Instrucția acestei afaceri a urmat cu multă asiduitate, judecătorul de instrucție căutând cu multă precizie să afle mobilul crimei dnei. Caillaux. Din cercetarea minuțioasă a instrucției se detașează rolul covârșitor jucat de două femei: fosta și actuala soție a d-lui Caillaux.

Care merită aprobul și care este mai vinovată se va vedea imediat. Acum căți-va ani când d-l Caillaux era pe cale de a se despărți de prima lui soție, observă însoa din biroul său a două scrisori ce le trimisese actuali lui soției, în acea vreme soția d-lui Leo Carotie, și care-l fusese însoilate pentru a fi în mai bună pază. D-l Caillaux re-urintă le divorț, propune o reconciliere condiționată însă de înapoierea scrisorilor ce-l fusese sustrate. Soția primește acest pact și în față de martori întregi înalțolaza scrisorile cari sânt arse și jură ca n'a eprit nici o copie și că nu le-a fotografiat. Peste cât va timp divorțul n'a put t fi evitat. Trei ani, în 1911 d-l Caillaux ajunge ministru, se

căsătorește cu femeia care azi li o soție și într'o bună zi află că d-na Gueydan, fosta lui soție, a oferit directorului ziarului „Gil Blas” două fotografii de pe scrisori, care ar avea mare rauneț în lumea mondenă și politică; scrisori cari nu erau, după informațiile ce a căpătat imediat, decât eccele care-l dispăruse odată și fiindu-i răpătate pentru a fi arse, prima lui soție jurase că n'a păstrat nici copie nici fotografie.

Când în ultima lună a anului trecut s'a format cabinetul Doumergue dl Caillaux devenind ministru de finanțe, o campanie violentă a început prin presă în contra sa din cauza reformelor fiscale ce voia să realizeze.

„Le Figaro” ducea cea mai aprigă campanie. Sub scopul mărturisit al moralei politice, acest ziar n'a stat la îndoială de a uza de sor sorile, cari spre onoarea presel franceze fusese refuzate de directorul ziarului „Gil Blas”. Dna Gueydan găise un ziar pentru care scrupulozitatea morală nu cumpănea mult. „Le Figaro” a el publicat o primă scrisoare, cu trei zile înainte crimei, — anunțând și publicarea celorlalte.

Astfel Dna Caillaux era amenințată a vedea publicate în ziare, cari se cetează de milioane de oameni toată intimitatea sa sentimentală. Soțul său era din ce în ce mai neliniștit de cam-

pania ce începuse contra sa numai pentru că voia să realizeze o reformă de dreptate fiscală. Urmarea... drama sângeroasă din redacția lui, „Le Figaro”.

Iată două femei: una a sustras scrisori din biroul soului său pentru a se răbuna mai târziu contra lui însuși, oferindu le ziarelor care-l vor ataca cu mai multă vehemență; alta a comis o crimă pentru a împiedica ca viața ei intimă să nu fie dată în vileag.

Pe când însă fapta acestela din urmă este aspru criticată de unele ziare din Paris fără nici o circumspecțiune atenuantă cerându-se în contra ei dela vârtiri jurați pedeapsa capitală, contra celor dintâi nici o voce de protestare nu s'a ridicat.

Un incident grav s'a produs în sânul societății artiștilor francezi. Preșidentul societății Antoniu Mercés, un artist sculptor de mare talent a refuzat bustul în marmură al împăratului Wilhelm II făcut de un sculptor german Max Bezner, care locuiește de 15 ani în Paris și expune la toate sa-loanele societății, totdeuna fiind clasat printre cei mai de seamă. Acest bust era destinat a fi expus în salonul de pictură și sculptură ce s'a deschis eri la Champs-Élisées.

Acest incident s'a discutat în

vedit din nou ca un scut puternic al păcii și al intereselor austro-ungare.

Trecând la **relațiunile cu România** raportorul relevăz evenimentele mai recente din România, comunicatele din cartea roșie și declarațiunile guvernului român cu deosebire în legătură cu **adunarea Ligii culturale**. Unor anumite întâmplări — zice raportorul — nu trebuie să li se atribuie prea mare importanță, cu toate că ele trebuie urmărite cu atențiune. E nelindoiu, că în România sunt recunoscute avantajele, cari au rezultat din atașarea strănsă a României către tripla alianță. **Cu toate acestea una din cele mai urgente preocupări ale diplomației noastre este, să restabilească cu România relațiunile de încredere din trecut.**

De încheiere arhizul Baquehem a recomandat în atențiunea comisiei de deosebire chestiunile de interes economic ale Monarhiei și în special raporturile comerciale și industriale cu țările limitrofe.

Discursul dep. Baernreither.

Al doilea orator a fost delegatul Dr. Baernreither, care a vorbit până la sfârșitul ședinței. Oratorul constată, că expozele estrăbătute de un spirit optimist, pe care însă oratorul nu-l împărtășește, cu deosebire nu în ce privește relațiunile Monarhiei cu România și Rusia.

Relațiunile noastre cu România nu constituie o chestie atât de simplă cum s'ar crede, și prin urmare trebuie să vedem clar diferitele elemente ale acestei chestiuni, la a cărei judecare nu vin în considerare numai relațiunile diplomatice. Opinia publică și dispozițiia poporului joacă aici un rol hotărâtor. Opinia publică din România este astăzi străbătută de o mare însuflețire și voință de jertfă pentru poporul român. Se fac cele mai mari încordări ale tuturor forțelor populare pentru organizarea noului teritoriu, în chestia reformelor agrare și în ce privește înarmările militare.

Lămurind pe baza documentelor din Cartea verde și cea roșie atitudinea Monarhiei față de cererile României lei privilegiate la Debrja și la defășurarea evenimentelor, cari au pricinuit mobilizarea României, oratorul spune următoarele:

În decursul acestor evenimente s'a răvărit schimbarea opiniei publice a României față de Austro-Ungaria. Aceasta schimbare se poate motiva în mod psihologic; în România se aștepta, că o urmare a atașării ei la tripla alianță și a buneii ei relațiuni cu Monarhia, un sprigiu fidele și în locul a estuiei României s'a ales cu o mijlocire între România și Bulgaria, care a eșuat. În aceasta s'a ada s'politica noastră de rezistență, care astăzi nu mai e suportată de nimine. Au dlat interveii și pozițiunile Rusiei și Franței, cari au fost desigur zăvoaia României încercând să atagă România în apele lor.

Dei toate aceste singure deosebiri ar fi fost hotărâtoare, dacă nu ale la mijloc un alt factor. Acesta este raportul României față de așanumita chestiune românească din Ardeal și Ungaria. Oratorului d'clară, că nu vrea să se amestece în afacerile interne ale Ungariei nici să se ocupe cu tratativele contelui Tisza cu România. Vrea să stăbilită numai un fapt și să distrugă o iluziune, ca și când ar putea exista bune relațiuni cu România ignorând acest fapt. Dar nu vrea să fie rau înțeleș nici în altă direcție și anume că nu se crează cumva, că ar admite un aneșt c în afacerile interne ale Monarhiei. Din contra. Vrea numai să atragă atențiunea, ca să nu se dea o prea mare importanță demonstrațiunilor și scrisului presei dintr'o țară, unde libertatea cuvântului și a presei este cu totul nemăginită. Exclamările multimei nu trebuie confundate cu păreri și convingeri ale barba ilor seroși politicieni.

Întreaga presă. Multe zlară critică a atitudinea prezidentului societății, care de altfel și-a motivat hotărârea declarând că a voit să evite manifestății antigermane.

Acest incident însă va fi destul de mult exploatat în Germania. Horărârea prezidentului societății artiștilor francezi este mult mai jignitoare pentru Germania decât o manifestație contra bustului care desigur ar fi fost urmată de o desaprobare publică și generală.

Asemenea gest nu este numai contra spiritului de curtoazie pe care francezii l'au arătat totdeauna pentru străini, dar chiar poate îndepărta simpatiele Germaniei către Franța și îngreua apropierea franco-germană, pentru a cărei realizare lucrează cu ultimă încredere și cu multă stăruință democrația din ambele țări.

Antonin Mercie a trebuit să cedeze și bustul lui Wilhelm II va fi expus. Putem anticipa că nici o manifestație ostilă nu se va face. Curiozitatea însă va aduce încă un public mai numeros la expozițiia actuală.

C.

hei ai României... Trebuie să dăm ascultare și să cumpănim, ce spun acești bărbați serioși ai României. Nu trebuie să fim obi faț de pericolele, pe cari trebuie să le producă un tratament greșit al Românilor noștri, și nu ni permis să ignorăm ceea ce se petrece azi în sufletul întregului neam românesc. Trebuie să înem cont de marea curent național și de dezvoltarea culturală din regatul român.

În Bucovina nu există pericol. Dacă Români de-aci vor fi tratați cu o oarecare pricepere, ei vor rămânea ceea-ce sunt azi: un element credincios al statului nostru. Cu mult mai periculoasă este însă situațiia în Ardeal și Ungaria. Nu vreau să dau sfaturi Maghiarilor. Ei singuri trebuie să afle calea pentru liniștirea elementului român. Ei trebuie să caute înainte de toate cu seriozitate această cale, iar aceasta nu e numai o chestie internă politică, ci o chestiune a politicii externe a Monarhiei noastre. Drumul dela Viena la București nu duce numai în mod geografic ci și politic pe se Ungaria.

Dacă acest drum ne va fi închis, România va deveni în bilanțul nostru balcanic un factor foarte dubios. Toate aceste te am spus fără a fi condus de vre-o animozitate față de Ungaria ci numai pentru constatarea unui fapt real și lapidar, de care Monarhia noastră, cu sau fără voie, trebuie să țină cont.

După discursul delegatului Baernreither ședința s-a închis. În ședința de ieri s-a continuat desbateres. Amănunte în numărul de mâine.

Comisiunea delegației ungare pentru afacerile armatei a ținut ieri o ședință. Delegatul Fr. Chorin s'a ocupat cu agitațiia „Ligei” din București și a cerut înzestrarea Ardealului cu întărituri.

Intrunirea comitetului național.Comitetul nostru național, cum am anunțat, s'a intrunit Miercuri în 6. I. c. în Dej. S'a discutat situațiia și chestiunile politice de la ordinea zilei și s'au luat hotărârile, pe cari le publicăm la alt loc al ziarului.

Din Dej ni se scrie că consfătuiriile s'au ținut în casele dlui Dr. T. Mihali și s'au terminat la orele 5 seara. Dl. George Pop de Băsești și-a scuzat absența, fiind bolnav. Consfătuirea a fost prezidată de dl Dr. V. Lucaciu. Au luat parte la intrunire dluri Dr. T. Mihali, Dr. Al. Valda-Voevod, Dr. St. C. Pop, I. Lengheru, Dr. Valer Brănișce, Dr. Valer Moldovan și Dr. V. Onșor. Discuțiile au fost la înăltime și hotărârile au fost luate cu unanimitate.

România — aliata noastră.

II.

După ce dl. Fényes termină cu Ungurii din România, trece la cărțile școlare din școalele populare. În aceste face descoperiri grozave, stând natural tot pe baza sa greșită.

Citează o „Carte de citire” din 1905. pentru clasa IV. a școalelor elementare. Aici pe pag. 116 aflăm un pasagi, în care se spune, că Români de preste munți au avut să treacă prin grele suferinți, dar pe lângă teată epresiunea Românilor și au păstrat naționalitatea, limba, religiunea, portul și datinele străbune.

Acest pasaj nu exprimă decât adevărul istoric. N'au fost Români apăsați și prigoniți pe timpul iobăgiei și chiar în timpul mai nou cu procese și întemnițări?

Dar altceva îl dcare pe dl. Fényes, ceea ce relese din comentarul celui face. Zice că cetățenii unguri ai României, adică Ciangăii nu căoată decât instrucțiune românească și se românisează, pe când în Ungaria Români și-au păstrat intactă naționalitatea.

Și — zice Fényes — ei strigă și noi *pacdam cu ei* și le dăm instrucțiune românească pe *bani noștri proprii*. Nu este aceasta o *politcă de sinucidere*?

Trecând preste neadovărul, cu *bani proprii ungurești* — cași când noi n'am da statului sute de milioane în dăjdi, — le spunem dlui de la „Az Est.” că în adevăr sistemul șovinist a preconizat de mult o politică de sinucidere, dar nu fiindcă își „pradă bani proprii” pentru noi, ci din cauză că guvernantiții nu dau libertate și egalitate națională popoarelor nemaghiare.

Tot așa de „norocos” este d-nul Fényes cu o ată carte, cu un manual de geografie pentru școalele primare. Titlul cărții e „Geografia României și

d-l Fényes o excepționează, ca o carte iredentistă, pentru că se ocupă și cu țările locuite de Români, din vecinătatea României. Un om nepreocupat nu poate afla nimic agitoric în aceasta. După ce s'a descris România, autorul considerând extensiunea etnografică a poporului românesc, a făcut amintire și de Români din țările vecine. La pagina 104 se face amintire despre Ardeal. D-l Fényes citează din descrierea Ardealului vre-o 30 de șire de tipar, dar în textul citat nu se află absolut nimic, ce ar putea jigni pe Maghiari. Se spune, că după marea emigrațiune a popoarelor, Ungurii au ocupat Ardealul, unde au găsit constituite țărișoare române. Să mai spune, că maioritatea locuitorilor în Ardeal o formează R. mânil, sunt apoi Unguri, Sași, Săcui, Jidani etc. Se laudă Români de aici ca oameni deștepti, muncitori și bravi și apoi se zice: „Acești Români transilvani ne sunt frați dulci...”

Tot adevăruri, în cari nu văi șoviniști preocupați pot să vază îndemnuri la ură.

Tot asemenea se află lucrul și cu hărțile geografice. Cu ajutorul acestora d-l Fényes voinște să dovedească panromanismul, ce s'ar propaga în România și să arate, că hărțile apărute în România prezintă Ardealul, Bucovina etc. ca *aparținătoare României*, sau cari ar trebui să fie *cucerite din partea României*.

Nici chestia aceasta nu e nouă. S'a scris și s'a discutat cu ani înainte, chiar și în delegațiuni. Și s'a constatat atunci, că toată chestiunea hărților, așa cum o prezintă șovinismul maghiar, e un fleac, o apucătură exagerată. D-nul Fényes reînold această chestie, se apropie mult de marginită ridicolului. Dânsul a găsit două hărți „periculoase”. Una în un manual școlar și alta pentru publicul mare, cu titlul: *Hartă politică și etnografică*. Și în aceste hărți — ceva terribil — în jurul României sunt desemnate toate celelalte țări locuite de Români, în aceeași culoare și cu numirile românești: Bucovina, Transilvania, Maramurăș, Oradea-mare, Cluj etc. Iată iredentismul!

Nu știți, să rizi de aceste absurdități sau să te năcăjești, pentru că nu poți ști oare sunt făcute aceste cu intenție răutăcioasă ori din o crasă neștiință.

Hărțile, ce le-a văzut d-l Fényes, sunt hărți etnografice, cari ne înfățișează întreaga extensiune teritorială a poporului românesc. Aceste hărți nu se pot face, decât în aceeași culoare, căci e vorba de un popor și cu numirile, ce le are respectivul popor. Nu se poate scrie într'o hartă etnografică română numiri ca Erdély, Nygyvárad, Kolozsvár etc. cât timp poporul român are nume proprii românești pentru aceste locuri.

De altfel prima hartă etnografică a Românilor nu s'a făcut nici în România nici în Ardeal. S'a făcut, încât știu eu în Germania. A proiectat-o savantul geograf Heinrich Kiepert († 1899) pe baze și întăi ale, exacte. În exceleța sa hartă: „Etnographische Übersichtskarte des Europäischen Ostens” (Berlin 1876) asemenea se vede extensiunea etnografică a poporului român.

De atunci au apărut și alte hărți de aceste, în diferite atlase (Stieler etc), apoi în România, în Ardeal în „Enciclopedia Română” a dlui Dr. Diaconovich etc.

Și Ungaria nu s'a surpat și nici România n'a cucerit teritoriile etnografice românești. Numai în fantăzșoviniștă se creiază astfel de idoi, cari, spre paguba Ungariei, fac tot mai mare prăpastia între noi și Maghiari.

Dl Fényes își termină articolul său cu următoarele cuvinte:

„Se face ziua! Se face ziua! Și deșteptare! Deșteaptă te Române din somnul cel de moarte!”

Și noi? Ce facem noi în ora a douăsprezecea?

Ce să faceți? Perzistați în susținerea sistemului oligarhic medieval, ruginiț și nu voiiți să vedeți și să urmați cele ce se potrec și să fac în întreagă Europa cultă.

Înainte numai pe calea aceasta.

Camera. Despre ședințele ultime ale camerei mai dăm următoarele informații.

În ședința de Miercuri, ca ultim punct s'a desbătut și s'a votat proiectul de budget al ministerului de finanțe. Au luat cuvântul mai mulți deputați și a vorbit și ministrul de finanțe Teleszky.

Prin votarea acestui proiect s'au terminat desbaterile asupra bugetului țării. Intreg bugetul pe 1914—15 este acceptat. Opozițiia n'a luat parte la desbateri și astfel bugetul s'a votat în timp scurt și fără incident deosebite.

La finea ședinței ministrul de finanțe Teleszky a depus pe biroul camerei proiectul legii de apropiatăie.

La alegerea din Chiohinda mare

candidatele naționalist slovac Mihail Polit a rămas în minoritate în urma terorismului desfășurat de partidul muncii. A fost ales guvernamental Tabakovics.

Postulatele noastre.

Reflexiuni.

De Dr. George Pățeaanu.

(Fine).

Contele Tisza și față de postulatele din punctele 6, 7 și 10 s'a pus pe punctul de vedere al negațiunii, pentru că după părerea lui caracterul unitar al statului și considerații obiective pretind ca limba administrației și a justiției să fie cea ungurească.

Contele Tisza își exprimă numai dorința ca organele administrative cari sunt în atingere cu poporul să cunoască cel puțin una din limbile întrebuințate în ținuturile respective. — Dar el nu indică nici o garanție că această stare în adevăr va urma și că funcționarii aievea se vor folosi de limba poporului.

Deei postulatele din punctele 6, 7 și 10 vor forma și pe viitor mari gravame în programul partidului național român, cu atât mai vartos că contele Tisza condiționează aplicarea funcțiilor români dela încetarea atitudinii nelncrezătoare și ostilă a intelectualilor români, care *pretinsă* atitudine poate împiedeca ori-ce numire în funcții.

Referitor la postulatul libertății instrucțiunii și a culturii din punctele 1 și 2, principul vieții de stat este, că statul în interesul său propriu față de datoriunile grele ce le impune cetățenilor săi, este dator să se îngrijească de instrucțiunea publică a acestora și de exercițiul liber al culturii.

Contele Tisza recunoaște că poporul român pe lângă dările regulate și supletorii, pe lângă toată sărăcicia lui suferine școlii și bisericilor. Cu toate acestea el nu află că nuzunțele de programe culturale ale poporului român îngreunate cu atâtea jerve trebuie încurajate, ci crede că acestea din potrivă trebuie împedecate prin dispozițiile jignitoare referitoare la limba de instrucție.

Mai departe el a declarat că statul nu va înfăința școale românești medii și superioare și pe cele înființate de confesiunile române nu le va subvenționa în toate cazurile și că instrucțiia trebuie să rămână exclusiv ungurească. Acea *mică satisfacere* a intereselor culturale ale poporului român, pe care contele Tisza o privește de *conștiință*, ca va pertracta despre completarea gimnaziului din Brad și despre înființarea unui liceu nou, el o condiționează dela aceea ca partidul național român să-și modifice programul, așa ca să se elimineze din el tot ceea ce stărnește nelncrere.

Făț de postulatele economice și de cererea sistăriei colonizărilor, a căror ascuție e îndreptat contra poporului român, din punctele 8 și 9, contele Tisza se îndestulește cu declarațiia, că statul va continua acțiunea de colonizare de până acum. — Iar în privința spriginului economic recomandat pe dreptul dela stat, care este dator să se îngrijească de bunăstarea economică a cetățenilor, contele să restrânge la declarațiia nesigure și fără conținut.

Dacă considerăm atitudinea politice de guvernare maghiare, exprimată prin graul contelui Tisza, față de *pretensiunile juste* culturale și economice ale poporului român, apoi averșiunea tuturor partidelor politice maghiare față de acestea pretensiuni, trebuie să avem impresiunea, că partidele politice maghiare și politica de guvernare actuală umblă anume să țină în întunec poporul român. Însă uită cu toți, că poporul redus și desmoștenit astfel ar trebui să devină un element *inconștii și de disordine*. Pe când interesele mai înalte ale vieții de stat pretind, ca toți cetățenii să fie luminați și în stare bună, pentru că în *momentele decisive să fie conștii și de*

datoriile lor și să le împlinescă cu tot avântul inimii lor.

Di Vaida în discursul din camera maghiară a anunțat, că poporul român în trecut s'a dovedit de element alcătuitor de stat, pentru că locuind la periferiile totdeauna și a făcut datoriuna privitoare la apărarea țării.

Cu tot tratamentul vitreg poporul român și pe viitor va fi de sigur la culmea chemării și va contribui la instiutirea erei libertății și a egalității spre binele și fericea tuturor locuitorilor acestei țări. Tot odată poporul român din patrie va avea *satisfacțiia marelă* că între mil de greutăți și de neajunsuri s'a ridicat prin sine însuși.

Spre scopul acesta în momentele prezente să impune ca comitetul partidului național român să convoace de urgență *conferența națională*, care abandonând ideea tratativelor cu reprezentanți sistemului de guvernare actual să prelucere *planul de acțiune* și prin organizare *viguroasă* să închege șirurile noastre pentru luptă.

Masele poporului nostru de bună seamă vor asculta glasul de chemare a conducătorilor lui. Iar în cte actualii noștri și în primul rând generațiia mai tină nu numai că se va alătura la inițiativa comitetului partidului național român, ci chiar *așteaptă gestul lui*.

Alegerile legislative în Franța.

Primul scrutin. Succesele socialistilor.

Telegraful a dus dia primul moment vestea rezultatului primului scrutin. Au fost aleși 341 deputați și sunt 251 balotații. Statistica deputaților după partide este următoarea: 113 partidul reacționar, 228 partidele republicane (58 republicani moderati, 113 radicali, 11 republicani socialiști, 40 socialiști).

O caracteristică și o privire generală asupra alegerilor nu se va putea face decât după al doilea scrutin. totuși cu toată campania de presă a partidului reacționar și cu toate agitațiunile monarhistă, votul universal și-a manifestat strănsă legătură de republică.

A doua zi după asasinarea lui Calmette, presa monarhistă scria cu litere mari, că d-na Caillaux n'a ucis numai un director de ziar, ci însuși regimul republican, după vrbă lui Thiers, sfârșeste în sânge. Rezultatul alegerilor este departe de pronosticurile facute.

În ceea ce privește partidele republicane situațiia — după primul scrutin — este aceeaș ca în trecutul parlament. Grație însă d'vizitelor statistei fiecare partid își atribue în mod provizoriu victoria.

Facă este însă o victorie electorală care nu este contestată de nimeni este aceea a partidului socialist. După cum recunosc chiar partidele reacționare — arătând însă că aceasta este un mare pericol pentru Franța — ea e domină acceș prim scrutin este victoria socialistă. Socialiștii au reușit să fie aleși chiar în circoscripții pur agricole, și se știe cu câtă greutate socialismul câștigă teren la țară. În Paris și împrejurimi au câștigat 55.000 de voturi noi, în întreaga Franța 280.000. În 1910 numărul deputaților socialisti, cari au fost aleși la primul scrutin era de 28, azi s'a ridicat la 41. În 1910 au avut la primul scrutin în întreaga Franța 1.110.561 voturi, azi au 1.393.771.

Această creștere a forței socialiste în Franța, ca și în Germania, a de la ultimele alegeri au fost aleși 110 deputați, este cea mai bună cheazășă a procesului european și a apropierei franco-germane, precum și cea mai puternică pavază a democrației și republicii.

Însuși partidul radical și presa sa înregistrând unele înfrângeri ale candidaților săi, se bucură însă că în acele locuri alegându-se candidații socialiști, victoria democrației și a republicii este aceiaș.

Alături de socialiști, radicalii au revenit în mare număr în parlament. Aceasta dovedește dorința din ce în ce mai hotărâșă a poporului francez de a vedea îndreptându-se republica spre drumul larg al democrației sociale.

Dintre personalități de seamă s'au ales mai toate dela primul scrutin.

Jaures, Guesde, Sembat, Vaillant, leaderii partidului socialist au fost aleși cu mare majoritate. Radicalii au văzut reoagându-se la Marners Caillaux — care în primul moment după atentat declarase, că renunță la viața politică — deși în contra lui se coalizase toate partidele reacționare, precum și toți miniștrii actualului cabinet. Briand, Millerand, Barthou, Delcașăș, Deschanelle, s'au reales în circoscripțiile pe cari le reprezintă în toate legistaturile.

Trebuie menționată alegerea cu mare majoritate la Hazebrouck a preotului republican Leunre. Acesta a avut să lupte nu numai cu p'rtidele reacționare, ci și cu episcopul dieceșii sale. Din cauză atitudinea sale republicane el a trebuit să sufere fulgerul clerului

catolic, care a rămas atașat cauzei monarhiste. I s'a ridicat dreptul de a sluiși și i s'a refuzat în cuminecături. Totuși a fost ales, alegătorii arătând prin aceasta, că nu există nici o incompatibilitate morală între religia creștină și republică.

Față de marele succes al partidelor radical și socialist presa reacționară se arată foarte neliniștită, și face apel la cel mai brutal egoism al claselor bogate, pentru a se apăra prin orice mijloace contra forțelor democrației sociale.

Presa radicală primește succesul socialist ca un triumf al democrației contra sfertorilor nepuțincoase ale conservatorilor și monarhiștilor, arătând că acest succes va fi în beneficiul progresului uman.

Grație acestor sentimente inspirate de dorința triumfului republican, radical și socialistii au hotărât a face bloc pentru al doilea scrutin. Pretendenții unde va fi pericol de a fi ales un candidat reacționar sau republican de echivoc, candidatul radical sau socialist se va dezista în favoarea celui care a obținut mai multe voturi la primul scrutin. Primul exemplu l-a dat un republican de mare merit, un înbătrânit în luptele pentru apărarea republicii, o mare valoare morală a Franței de azi: Ferdinand Buisson. Imediat după pronunțarea scrutinului, deși reprezenta de 12 ani circumscripția doua a arondismentului 10, văzându-se în trecut cu aproape 2000 de voturi de candidat socialist, s'a dezistat fără nici o șovăire și în mod public în favoarea sa Uitănd toată lupta electorală dusă contra adversarului său, el n'a ascultat decât conștiința sa republicană. Asemenea gesturi sunt numeroase în întreaga Franța.

Pretendenții s'a manifestat aceiași disciplină republicană.

Asemenea acte, cari au ceva măreția și eleganța clasică a luptelor politice din forurile romane, purifică viața politică a Franței și asigură triumful republicii democratice și sociale.

Correspondent.

Scrisoare din Viena.

Clubul Român — obicei bun — Viena, Maiu 1914.

Natura îți oferă zilnic diversele sale frumuseți și aceste te amăgesc mai curând ca ori ce sălă rece a unui local, plină de fum. E primăvară și primăvara e binecuvântată de Dumnezeu!

Astfel, abia cam rar, dacă la vre-o invitație me abatem pe la întrunirile noastre românești, ca să ne bucurăm și de impresia ce îți lasă vorba dulce românească. Sâmbătă în 2 Maiu la Clubul Român. Di cand, de prof. Alexandru Isăceanu și a continuat cursurile D. Sale cu a VIII-a prelegere din „Istoria poporului și culturii românești“.

D-Sa, care n'a pregătit o țarnă întreaga a ne învăța istoria națională făcându-o plăcută și atrăgătoare totdeauna; a grăt de astădată despre „Viața principatelor românești“; dela Moartea lui Mihail Vițeazul în Muntenia și dela Ieremie Movilă în Moldova, venind cu firul povestirii până la vatei Basarab și Vasile Lupu, asupra cărora a insistat mai pe larg.

Printre înalții oaspeți ce au asistat remarca persoana Ex. Sale Generalului A. Lupu și a Capitanei L. Creangă, (România), fiul maeștrului povestitor popular Joan Creangă. La salutul s'abst. de presedinte, Dl. Capitane Creangă a mulțumit în termeni ce mi cădăroși, aducând multe cuvinte de laudă și de înbătrânat Clubului grupat în jurul Venerabilului nostru bătrân General Lupu, protectorul societății.

Din toată seara poate nimic nu ni s'a părut mai îndușetor, decât momentul când Capitane Creangă observând în sala prezența unui român, îi chemă pe acesta, îl înbătrânea și-l să-nțe pe față, înălțându-se și ne-a dat mai evident ca ori ce, dovadă despre dragostea superioară față de cariera și patria sa. Așa să nu ne mirăm dacă arăta românii e gata oricând a minui.

Roșiorul nostru a fost rugat din partea auditorului să ne istorisească momente din campania din Bulgaria. El a primit și ne-a istorisit pe scurt dela mobilizare până la retragere toate peripeții prin cari a trecut, lăsând în cei de față impresie bună.

Cu cântări încă ne-au distras Dnii Olariu și Mayer precum și un cor improvisat. La revedere peste 2 săptămâni!

Tot Sâmbătă în 2 Maiu s'a serbat la Viena așanumita sărbătoare — obi-

ceiu »Blumentag«. De dimineața și până noaptea târziu pretutindena, pe străzi, în cafenele, restaurante etc. se vindeau flori de la 10 fil în sus. E un obicei foarte frumos acesta și așa cum am văzut că s'a făcut aci în Viena e foarte cumințe. Anume: s'au angajat la vinderea florilor pre-se la dispoziție de voraș 10.000 de persoane, Domni, Dăme. Dșoare, fetițe cu inimă bună și generoasă. Sumele încasate în total de circa 1 milion și jumătate, sunt destinate pentru săracii din Viena și Austria de Jos.

Mă gândesc așa în treacăt la mulțimea obiceiurilor poporului nostru, mai cu seamă a nații de Jos. Oare câte obiceiuri bune numărăm noi, cari sa ne aducă așa un folos și material și moral! Poate aici unul! Nu condamna obiceiurile noastre de dragul celor germane, dar mă întreb că la noi n'a s'ar putea folosi obiceiuri de acestea moderne în favorul ziaristicii, a școalelor, a inundațiilor etc.?

A. Opsiș.

Glose pe marginea gazetelor.

Abia acum a sosit și la mine aici la spatele lui Dzeu, unde stau — vestea osândei preotului român Murșan și a fiilor săi sudetești, enunțată de președintele ungur al tribunalului din Sătmar, în numele germanului nostru Monarh.

Gândurile și sentimentele cari năvălesc să se înscrie pe hartiile se ascuțesc ca suiele în vârful condeiului, dar, în fața sentinței — noli me tangere! — se retrag îndărjite de unde au pornit.

Glasul ne e sugrumat de asprimea legii, dar cu atât mai viu și mai libere ne sunt gândurile și sentimentele, cari zgândărit și pe cele mai vechi din cuicurile lor ascunde, — se infreacă cu ele, se fructifică reciproc, se impuernicesc...

E bine că sentințele judecătorești sunt declarate de tabu, fiindcă vorba omenească e mult prea săracă ca, sa poată îmbrăca gauduri și sentimente ca cele răscoite de sentința din Sătmar.

Unde ai găsi cuvântul Ce exprimă adevărul? E bine, pentru noi, dar nu pentru compatrioții noștri Maghiari. Gândurile marturisite niciodată nu pot fi atate de periculoase ca cele nemarturisite.

Pentru ei ac' îl mult mai favorabil să ni le poată ceta măcar „sugrumate“ în închisoarea vorbelor, neînchipuându-le, decât să le ste însuși în a-dancimile sufletului, de unde pornesc vijeliile viiții...

Suntem în aceeași situație ca și ei după plecarea din Epesta a moș-nitorului Troului, care acum pentru a doua oară se lipsește de bucuria de a lupta măcar odată în frumoasa capitala a țării ungurești.

Câte gânduri de iubire nefericită și sentimente de recunoștință nu se vor fi coborat și în absințele sufletului lor nobil de dinastici născuți iar nu făcuți.

Dar, în fața realității crude: una vorbim și alta gândim.

Un glas din mulțime.

ȘTIRI.

— 24 Aprilie 1914.

Prințul Carol al României a sosit alaltasera cu expresul de Berlin, la București. A S. R. a fost primit în gara de Nord de către A. S. R. Princesa Maria și persoanele oficiale.

O plângere din jurul Bajului. Un țaran român din Ciocade ne trimite o scrisoare mai lungă, în care ne arată paguba ce o suferă vre-o 30 comune din jurul Bajului, în urma faptului, că n-au intr-o oraș mai apropiat — Blaj d. e. — târg de vite săprământ și ne roagă să atragem atențiunea fruntașilor noștri de acolo, ca să stăruiască în această chestie.

După cum rezultă din scrisoarea în care țaranul din chestie își varsă atâtă durere, cererea pare îndreptățită. ba ar fi o datorie chiar a celor chemați să nu treacă cu vederea peste această rugare a unui dintre cei mulți, cari sufer.

Trist dar adevărat: 678 de tineri s'au prezentat în fața comisiei de asentare, din Maghiara, unde au avut loc zilele acestea asentările. Membrii comisiei au rămas surprinși de făpturile cari li s'au înfățișat spre asentare. Cu privirea spălăcită și slabi până'n oa-

se, tinerii — în puterea vieții — păreau niște stafi. Și interesându-se despre cauza acestui lucru, membrii comisiei au aflat ceea ce puteau de altfel ști fără să mai întrebe, că: Sărăcia și foamea era boula care-i pocățise. După cum au declarat primarii comunelor, 30 procente dintre cei prezenți la asentare au fost chinuți întreagă iarna de o adevărată foamete care i-a istovit cu totul. Și din cei 678 tineri supti de foame comisia a ales 350 de apărtori ai țării. — Trist dar adevărat!

Necrolog. Marți în 5 Mai n. a înecat din viață notarul cerc. l. r. Ioan Vasilichi, în etate de 71 ani. Inmormântarea a avut loc Joi (7 Mai) în cimitierul gr. cat. din Șerling.

Socialiștii contra lui Rockefeller Am amintit într'un număr trecut despre încercările sângeroase dela minele din Colorado. După cum am anunțat o telegramă din New-York, cauza tutuor turburărilor și a vătărărilor de sânge este Iohn Rockefeller, fiul celui mai bogat om din lume, al regelui petrolului. Iohn Rockefeller, care este acum șeful firmei a pricinuit încercarea întru muncitori și prin aceasta, vătărarea sângelui care curge acum în minele din Colorado. De mai bine de o săptămână el nu și-a mai părăsit locuința, dar toate cancelariile lui și palatul din New York sunt înconjurate de bărbați și femei, cari poartă pe braț banda de doliu în amintire a victimelor dela Colorado. Alaltaeri a fost arestată cunoscuta anarhistă Maria Gantz, care declarase în public, că va uicide pe Rockefeller, «va nimici de pe fața pământului pe capitalistul-vampir, setos de sânge.»

Conform obiceiului său, Rockefeller avea să predice Dumineca trecută în biserica baptistă, înfiliată de dânsul. Tema v'ribrii sale era: «Credința este cel mai bun mijloc de apărare contra fricii!» Temându-se însă de demonstrații nu s'a prezentat la biserică. În schimb, un grup de socialiști a năvălit în biserică, intrerupând serviciul divin, cu strigăte de amenințare și întrebând în gura mare, că: «oare Isus Cristos e împăcat cu acel procedeu al lui Rockefeller, prin care a ucis o ceată întreagă de oameni în războiul minier din Colorado?»

La demonstrații la parte și cunoscutul romancier socialist Sinclair, care a înființat o ligă «a liber ascultătorilor», îndepțată contra lui Rockefeller și al cărei membru poate fi oricare American cinstit. Membrii acestei ligi s'au obligat să'nau mai stea de vorbă cu nici un membru al familiei Rockefeller și că nici nu vor să știe că ar existe pe fața pământului acei oameni cari vor sta în legătură cu această familie. Sinclair, care are multe legături cu cercurile de elită, a reușit să caștige pe partea sa o mulțime de milioane, cari nu numai că nu vor mai primi în saioanele lor pe membrii familiei lui Rockefeller dar nici chiar salutul acestora nu l'vor lua în seamă.

În mai multe orașe ale Uniunii americane se țin întruniri poporale, îndrumând pe cât mai mulți la acest bol cot social contra lui Rockefeller. Chiar și o parte a presei americane critica foarte aspru pe milionarul fără inimă, cerând ca să fie arestat.

Partea cea mai mare a muncitorilor ucija de miltie în minele din Colorado sunt streini, printre cari și vre'o 50 de cetățeni ungari. Măstrii plenipotențiar al statelor interesate au intervenit pe lângă guvernul Uniunii, cerându-i lămuriri în chestie.

Apel. Comuna bisericăscă gr. cat. Săsarul (comitatul Solnoc-Dobăca) a îndurat în ziua de 4 Maiu s. n. a. c. o grea lovitură. Focul iscat a șara țaranului Ion Petrașiu a mistuit atât casa acestuia cât și alte cladiri ale sale, a'etatului său și ale preotului Ion Rebrean, cuzându-le mari pagube. Dar mai mult, ne-a umplut sufletul de durere arderea totală a coperșului, a materialului de lemn din turn, topirea clopotelor și arderea tinichelei de pe turnul bisericii române greco-catolice. Durerea adâncă ce a cuprins sufletele bieților țărani din comună în aceste zile de luptă dispretată pentru o bucătică de pâne, mă în deamnă să rog pe frații Români, c'prin contribuții și colecte să se îndure a alina după putință rana bieților români săraci.

Contribuțiile și colectele să se trimită pe adresa preotului: Ion Rebrean în Szécsárma u. p. Középfaiva, comit Solnoc-Dobăca.

Coldău, în 5 Maiu 1914. — Vasile Alexu subnotar cercual.

Contra penelor și blâzurilor. Intr-o ședință recentă a parlamentului englez s'a anunțat că guvernul Angliei a in-

tervenit în aproape toate statele culte, pentru convocarea unei conferințe internaționale, în care să se discute chestia opririi de a se mai folosi ca decor penole de paseri și blăzurile. Primii pași în această privință îi făcuse Statele-Unite ale Americii, oprind importul de orice fel de penă sau blănură, cari nu erau aduse în scop științific și fără permisunea guvernului. Scopul acestei opriri era ca să scutească dela totala nimicire diferite specii de paseri și mamifere cari se impuținează tot mai mult. Anglia, adaptându-și această idee, a intervenit pe la toate statele în chestia mai sus amintită, excepționând Franța, Grecia și Danemarca, cari din anumite cauze nu pot lua parte la acest congres. Levitarea Angiei a fost primită până acum de următoarele țări: China, Columbia, Guatemala, L-beria, Mexico, Monaco, Olanda, Nicaragua, Portugalia, România, Salvador, Suedia Turcia și Statele-Unite Ecuatorului Honduras și Venezuela cu rezpins propunerea Angiei, guvernul din Honduras însă a declarat că se va alătura hotărârilor ce se vor aduce de congres. Se mai așteaptă încă răspunsul a 20 de țări.

Un oșter fraticid. Cazul s-a petrecut în Leoben. În puterea nopții, după 12 ore, locotenentul de artilerie Fr. Menz, a pătruns în locuința fratelui său Felix, care era medic milit. r. Fără multă vorbă, locotenentul a descărcat asupra fratelui său 6 gloante de revolver și a plecat apoi la poliție unde și-a mărturisit crima. Cauzele dramei nu se cunosc încă.

Știri mărunte. Ziarul »Den« din Petersburg aia, că căpitanul Stark a inventat un nou aparat de radiotelegrafe, prin care se poate păstra secretul depeșei.

Alaltaeri s-a deschis în Paris, conferința aeronautică internațională, sub președinția principelui Bonaparte.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Pentru masa studenților români din Brașov s'au mai făcut următoarele contribuții marinitimoase:

Prin delațele proptop Dr. V. Saftu dela d-nul avocat Dr. Ioan Popescu din Reghinul-săsesc frumoasa donațiune de 1000 coroane ca fond special sub numele „Fundațiunea profesorului Dr. Emilian Popescu“ întru amintirea fratelui său Dr. Emilian Popescu, fost profesor al gimnaziului român din Brașov.

Dela d-l Dr. G. Proca din Sibiu 20 cor. ca răscumpărare a felicitărilor din prilejul zilei sale onomastice

Primească marinitimoșii donatori sincerile noastre mulțumiri. — Direcțiunea școalelor medii gr. or. române din Brașov.

Marele circ »Könyör Brothers Great americ« una dintre cele mai mari întreprinderi europene, sosește Sâmbătă la Brașov, da d' trei reprezentații în zilele de Sâmbătă, Duminecă și Luni seara. Sâmbătă dimineața personalul circuitu va a traversa d-la gara Brașovului principalele străzi ale orașului, spre a se prezenta publicului.

Stabilimentul cinema Urania se redeschide Dumineca în 10 Mai cu un program echizat. Direcțiunea stabilimentului Urania a decis să libereze bilete de abonament de 10 reprezentațiuni cu următoarele prețuri sczute: balcon 10 cor. Locul I 8 cor. Locul II 5 cor și locul III 2 cor.

Secția de gimnastică va avea mâne Sâmbătă, la 6 ore seara probă.

Apollo-Bio. Sâmbătă și Duminecă în 9 și 10 Mai: Serata Adrienne Costanagn. Secretul lui Iac Hiton, mare dramă în 3 acte. Lupta cu leopardii — Journal Gaumont. — O călătorie pe Elba. — Unchiul bogat. — Numărul fatal. — Votul lui August. — Jurământul, dramă socială în 2 acte.

AVIZ. La agenția principală din Brașov a Băncii generale de asigurare se caută de urgență un contabil și un achizitor. Oferte a se adresa Agenției din Brașov. 4-10

Concert militar în Cafeneaua »Coroană«. De aci înainte concertează în cafeneaua »Coroană« muzica militară în fiecare Joi, Sâmbătă și Duminecă dela 9 ore seara. (11—30)

În Restaurantul »Coroană« concert militar în fiecare Joi și Duminecă dela 8—10 ore seara. Intrarea liberă.

Reuniunea română de gimnastică și de cântări din Brașov.

Programa concertului

care se va da Joi în 1/14 Maiu 1914, în sala Redutei, cu prețiosul concurs al doamnelor Lucia Cosma (Soprau), Maria G. Dima, (Alt) al domnilor Dimitrie Mihailescu, (Tenor) Gheorghe Folescu (Bass) și al capelii orășenești augmentată cu mai mulți iubitori de artă.

Dirigent: Prof. G. Dima. Inceputul la 8 oare seara.

1. M. Bruch: Arie din »Odysseus« (Doamna M. G. Dima.)

2. G. Dima: a. Groza.

b. Ștefan Vodă și cordrul. (Domnul G. Folescu.)

3 a. G. Dima: Somnoroase păsdrele.

b. I. Nonna Otescu: Foi de toamnă

c. Ed. Grieg: Cântecul Solvelgei (Doamna L. Cosma.)

4. G. Rossini: »Stabat mater« pentru soli cor și orchestră.

Toate cântările de sub numerii 1, 2 și 3 sunt cu acompaniarea de orchestră.

Bilete pentru membrii reuniunii se pun în vânzare Sâmbătă și Duminecă după amiazi dela orele 3—6 în casina română.

Incepând de Luni dimineața biletele se pun în vânzare la bibliotecă Zeidner.

Prețurile: balcon 5 cor, fofel 4 cor, Parchet I 2 cor. Parchet II 2 cor. Parter înalt 1 cor. 20. Galerie înaltă I cor, 20 Loc de stat 1 cor. Studenți 60 fileri.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 8 Mai. În ședința de ieri a comisiei externe austriace del. Kramarz a cerut ca Ungurii să-și schimbe politica față de Români. Promisiunile lui Tisza nu sunt suficiente, deoarece monarhia stă sub preiunea relațiilor externe.

Atena, 8 Mai. În urma unui schimb de telegrama între comisiiune internațională a Albaniei și șeful Epiroților Zographos, ostilitățile în Epir au încetat eri la amiazi, spre a se începe tratativele pentru acordarea concesiunilor cerute de Epiroți.

Poșta Redacțiunii.

Ōșfelul »Românului« Arad. De mult nu ni-ai mai lătrat fărțate. Și ții-ai luat seama să ne latri tocmai acum când s'a ordonat carantina generală, inclusiv și javele.

Dacă însă totuși, ții-ai scos botuțul de sub pământ, lată, nu pentru tine, căci tu nu pricepi, tu ești o unșălit, ci pentru cei ce te-au sumuțat, pentru »Curioși« dăm un răspuns.

Articolul nostru prim e un articol care tratează o chestie din punct de vedere principiar; antrefieul e o relație asupra unui caz, care n'are nimic cu chestia principiară tratată în articolul de fond.

Deci intrarea »curiosului« nu ne poate privi. Ea e lipsită de orice bază serioasă și nu poate porni decât dintr'o patimă urată, grețoasă.

Să ni-se dea voie însă să ne mirăm noi de fa p te cari într'adevăr sunt menite să provoace cea mai îndreptățită revoltă.

Noi, n'am tranșat nici-odată procesele noastre cu cereri de ertare. D voastră însă a-ți făcut-o și așa ceva nu s'a mai pomisit în ziaristica noastră națională și procedura celor ce astfel batjocoresc er-dințele noastre, oriată de multă gură ar face ei pe tema chestiunii naționale, e nu numai revoltător ci pune într'o lumină foarte falsă pe eroi.

D-N. Iorga i-a zis cu toată dreptatea acestui procedeu: »O Rușine!« și-i invită pe acești »eroi« ca mai bine să stea în tuță și să nu mai iasă de-acolo, adecă să nu mai scrie.

Așa dragă »Curiosule«, vezi că nu D-ta ci noi avem dreptul să ne mirăm și să fim curioși de măsurile ce ar urma să se ia, ca să nu se mai repeteze astfel de »Rușini« în ziaristica noastră.

Noi am tăcut însă, deși trebuia să vorbim. Am făcut-o dintr'un motiv de — ne mărturisim păcatul — condamnabilă condescendență.

De-ă va fi de lipsă vom da »curiosului« deslușiri și mai explicite. Deocamdată atât.

POȘTA ADMINISTRAȚIUNEI.

Dnii Const. Tipuriță, Vale. Abonamentul D-voastră a expirat la 1 Aprilie a. o.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Brar-țese & Comp Redactor responsabil: Ioan Brodea.

M. Neumann
TAILLEUR
Fondat la 1845
V EST M I N T E pentru domni, băeți și fete, gata și la comandă.
A apărut CATALOGUL cel nou de prețuri și la cerere se trimite gratis.
B RA Ș O V.
4—10

Marca conducătoare a industriei de ghete formează indiscutabil

GHETE TURUL

Turul fabrică de ghete S. A.

Cea mai mare fabrică din România.

Nr. 259 Chevreau ghete cu șnur. M. 10.-
 Nr. 267 Chevreau Goodyear. M. 12.50.
 Nr. 6095 Chevreau Goodyear I-ma calitate. M. 16.-

Nr. 92 Box, Ghete cu șnur. M. 10.50
 Nr. 80 1/2 Chevreau. M. 11.-
 Nr. 6085 Box, stil american. M. 12.-
 Nr. 110 Chevreau Gădaear I-ma calitate. M. 16.-

DEPOSIT:

BRAȘOV,
STRADA PORȚII Nr. 8.

Nr. 405 K. Chevreau cu nasturi. M. 9.-
 Nr. 408 Chevreau Goodyear. M. 11.50
 Nr. 415 Chevreau Goodyear. M. 14.-

Nr. 402 Chevreau cu șnur. M. 9.-
 Nr. 401 Chevreau Goodyear. M. 12.-
 Nr. 426 Cafenlu Chevreau Goodyear cusute. M. 13

Nr. 349 Cu nasturi Chevreau. M. 11.-
 Nr. 246 Cafenlu Chevreau Goodyear. M. 12.-
 Nr. 362 Chevreau Goodyear cusute. M. 14.50
 Nr. 1555 Lasa. M. 10.50

Cu începere de Vineri, 1 Mai 1914 se vând

100,000 pahare pentru apă și vin, pocale, sticle, urcioare, păhare pentru cafea, farfurii de sticlă, mai departe marfă

Majolica și porcelan de Karlsbad

foarte frumos

în Târgul Boilor la steagul alb, în magazia:

LANG, ROZENTHAL & PALMHERT.

cu preț ieftin.

Farfurii fine de porcelan de la 10 fileri în sus, 2-3
 Fligene de cafea și ceai de la 8 fileri în sus,
 Farfurii fine solide cu flori de 20 fileri în sus.

Dacă toate sunt scumpe,

Cumpărați sticlărie, vase ieftine de porcelan!

<h2>Dinți</h2>	și dantură completă fără pod, tragere de dinți, plombare, coroane de aur și poduri de aur.	Gerő Arthur Tehnic de dinți diplom. Str. Vămei Nr. 31.
----------------	--	---

Expert de croitorie încredințat de Minister Pregătește în atelierul propriu **Haine de Domni** din stoffe moderne indigene. Confectionale de mantale englezești pentru dame și costumuri. 31-50 Pentru studenți și orășeni prețuri moderate. Comandă din provincie se execută, fără a lua măsură cu garanție.

Tellmann Béla

Salon de modă în BRAȘOV
 Franciscus, Căminul Târgului Căilor sâmbăra WPG. Sacher

Atelier dentisto-special cl. I. de Viena.

CAROL BERNWIESER

Atelier dentisto-special, specialist în Coroane și poduri de aur etc
 Casele pezi dela 9-12 și 3-6. are Duminica și sărbătorile dela 9-12 ora a. m.

BRAȘOV, Strada Castelului 46. | Lângă Hotel Continental.

ATENȚIUNE.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public ca vând mobile ce le-am transportat în Hala de mărfuri (Podu băușilor) Strada Hürser Nr. 1, cu prețuri scăzute. Odaș de dormit modern mobilată cu preț de 540 K. Mobile pentru bucătărie, și prânzătorii cu prețuri foarte scăzute. — Garantiez pentru sucuri bune și solide. 16-50

JOSEF GRIM

Mechanic, tâmplărie pentru zidiri, instalații interne,
BRAȘOV, Strada Lungă Nr. 115. — Telefon Nr. 16

Hotel Koroana

Sâmbătă în 9 și Duminică în 10 Mai
Două serate vesele
 ale maestrului Recitator
Rudolf Hook
 actor al teatrului reg. din Saxonia care acum 2 ani au fost mult sărbătorit aici.
 Bilete se capătă (în Hotel) cu 2 cor. Inceputul la 9 oară seara.
 Cei ce doresc me-e rezervate se anunțe aceasta la timp.
 1-1

Georg Barthelmie

Mehanic.
 Brasov, Strada Porții 41 Căminul Străzii Sf Ioan

Afacere specială cu mașini de scris, socotit, dictat, cusut. Aparate Electrice: Lămpă de bucurar, Gramophone, Place, Ace, Bande colorate, Hărți, etc.

Atelier mehanic fin Telefon 380
 Școală de scris cu mașina.

Stabilimentul de hidroterapie

al Eforiei școalelor centrale gr. or. române din Brașov (în edificiul Băii de aburi, Brașov, Strada Prunului Nr. 4) s'a deschis în 2 Martie a. c. Medicul dirigent: **Dr. G. Baulesco**, să consultați ni în fiecare zi dela orele 7-9 a. m. și 4-5 p. m.
 Administrațunea băilor.
 1-25

SAMUEL LIPOT

Cel mai mare magazin în Ardeal de haine gata pentru bărbați, băieți și fete.

Brașov, Târgul Inului 31-33 (palatul Czell).

Mare ocasiune de a cumpăra.

Toată marfa din prăvălie se vinde cu prețurile de fabrică, cât va ținea depositul, fără obligament de a cumpăra.

Reuniunile au favorul de prețuri scăzute. Ori și ce concurență eschisă.